

EVROPSKA NOVA ROMANTIKA ALI MODERNA

Zgodovinski okvir:

Močne kapitalistične države so si prizadevale pridobiti vsaka čim večji delež v razdelitvi sveta. Najpomembnejši sta bili Anglija in Francija. Nove tehniške izume in iznajdbe je kapitalizem izkoriščal za krepitev industrije. Razvoj je bil hiter in neenakomeren, imperialistične težnje vse močnejše, zato so se pojavljale zahteve po novi delitvi sveta, ki so pripeljale do druge svetovne vojne.

Literarne smeri:

Nova romantika je obujala vrednote stare romantike, predvsem čustva, snov je iskala v preteklosti in se poglobljala v zapleteno duševnost in mistično doživetje.

Dekadenca je poudarjala čutnost, odpor proti ustaljenim vrednotam, razdvojenost in pesimizem, živčno preobčutljivost, mysticizem ter opolzlost.

Simbolizem je bil odmaknjen od resničnosti, zatekal se je v sanje, mysticizem, poudarjal je čisto lepoto. Za prikazovanje nadčutnega in skrivnostnega so simbolisti uporabljali simbole, ki so večinoma dvoumni in nejasni.

Impresionizem je poudarjal trenutno doživetje, osebni vtis.

Lirika:

Motivi, ideje, estetika:

Za liriko moderne so poleg tradicionalnega nasprotja med idealom in stvarnostjo značilni naslednji motivi: izjemna oz. skrajna čustvena in čutna stanja (čutna omama, smrt, zlo, praznosta), podzavest, sanje, halucinacije.

V lirskem pesništvu je romantično izročilo združeno z estetiko dekadence in simbolizma, pojavlja pa se tudi impresionistična tehnika razpoloženjskih pesmi. V skladu z motivi in idejami liriki svobodneje uporabljajo skladnjo, oblikujejo prosti verz in poudarjajo glasbeno oz. zvočno plat balad.

Novoromantični pesniki poudarjajo idejo hrepenenja po najvišji lepoti in resnici, zato jim je stvarni svet tuj.

Dekadenčni pesniki izpovedujejo idejo prefinjene lepote z zelo izbranimi estetskimi sredstvi.

Ideja simbolistov je ideja neke višje resničnosti, ki je tako zelo popolna, da jo človek doživlja kot najvišjo vrednoto. Ta resničnost ostaja samo nakazana, skrivnostna in mistična, izražena s simboli. Impresionisti pa poudarjajo idejo subjektivnega načina doživljanja.

Glavni predstavniki:

Najpomembnejši pesniki evropske lirike tega obdobja so: **Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Oscar Wilde.**

Dramatika:

Dramatika uvaja mitične, pravljичne in zgodovinske motive s simboličnim pomenom. V skladu s poudarjanjem subjektivnosti se razvija t.i. poetična drama.

Dramatiko so ustvarjali: Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Oscar Wilde,...

OSCAR WILDE

SALOMA

(1892)

Zgodba:

Dogajanje je postavljeno v Judejo na začetek našega štetja, in sicer pred Herodovo palačo. Vendar Herod je poročen s Herodiado, vdovo Herodovega brata, ki ima hčerko Salomo.

Herod živi pregrešno življenje in tako življenje napade prerok Johanaan, zato ga da Herod zapreti v vodnjak. Saloma se zaljubi v preroka. Vabi ga v telesno skušnjavo, a jo prerok zavrne in na koncu celo prekolne. Prerok opozarja Heroda zaradi njegovega nemoralnega življenja in napoveduje pravično sodbo ob koncu sveta.

Ko na dvoru priredijo zabavo, se Herod naslaja ob Salomini lepoti in jo prosi, naj mu zapeše. Herod ji obljubi, da ji bo dal vse, kar bo želela, zato mu izpolni željo. Saloma si zaželi Johanaanovo glavo. Herod se najprej upira, saj se boji reakcije ljudstva, ki v Johanaanu vidi preroka, toda nazadnje popusti.

Ko Saloma dobi prerokovo odsekano glavo, jo strastno poljubi in mu izpove svojo strastno ljubezen. Herod se zgrozi. Saloma da ubiti. S tem se zaveda, da so se začele prerokove prerokbe uresničevati, Herodovega roda bo konec.

Snov:

Kot podlago za svojo dramo je Wilde uporabil biblijski zgodbi o usmrtni Janeza Krstnika. Evangelista Matej in Marko vsak v svoji svetopisemski zgodbi poročata o dogodkih na Herodovem dvoru.

V svetopisemskih zgodbah je jasno povedano, da je Janezova smrt posledica Herodiadine volje- ona je svetovala hčeri, naj zahteva prerokovo glavo. V Wildovi drami pa prerokovo glavo zahteva Saloma.

Motivi:

1. Dekadentni:
 - Salomina čutna ljubezen do preroka
 - Salomin erotični nagon
 - Salomina nebrzdana strast
 - Salomino patološko erotično hotenje
2. Novoromantični:
 - slutnje
 - občudovanje lepote, ki hkrati osrečuje in pogublja

Temeljni dramski konflikt:

Temeljni dramski konflikt je nasprotje med Salomino čutno in prerokovo duhovno ljubeznijo. Sledi mu katastrofa.

Poetična drama:

V širšem smislu so to vsa dramska besedila, ki so napisana v verzih in pesniškem slogu, v ožjem pa dramska besedila 20. stoletja, ki se od proze vračajo k verzu in v dramo znova uvajajo pesniški jezik, mitološke, pravljicne in zgodovinske motive s simbolnim pomenom, ter se tako približujejo liriki.